

HAVØRNEN, *HALIAËTUS ALBICILLA*, PAA ISLAND

AF

P. NIELSEN

FHV. FAKTOR, EYRARBAKKI

Nu endelig i de sidste Par Aar synes det, som om de Bestræbelser for at bevare Havørnen for Udryddelse, der blev paa-begyndt paa Island for en halv Sned Aar siden, skal krones med Held. Rigtignok var Antallet af rugende Havørne i 1928, da jeg paany lod foretage en Undersøgelse af Ørnenes Antal og Rugesteder, kun 6 Par, og de fandtes alle hjemmehørende paa Vestlandet, nemlig: 1 Par i Kjósar-Syssel, 3 Par i Dala-Syssel, 1 Par i Barðastrandar-Syssel og 1 Par i Ísafjarðar-Syssel.

Dette Antal oversteg dog paa en Maade min Forventning, eftersom der ved en af den islandske Regering foretaget Optælling i 1921 kun fandtes 7 Par rugende Havørne paa Island, hvilke ogsaa alle havde hjemme paa Vestlandet. Eftersom Udlægning af Gift for Ræve var almindelig paa den Tid, kunde man have ventet større Nedgang efter de 7 Aars Forløb. At Dødsfaldet blandt Ørnene i disse 7 Aar ikke var større, maa vistnok skyldes, at Udlægning af Gift for Ræve og Rovfugle efterhaanden næsten er ophørt paa Vestlandet, vistnok som Følge af, at der i de senere Aar er oprettet flere Rævefarme i de Egne. Disses Ejere køber Ræveungerne som smaa og sælger dem igen til udenlandske Rævefarmere, naar de er udvoksede, eller ogsaa sælges Skindene, naar de er blevet tjenlige til Pelsværk. Denne Forretning tilfører allerede og vil i Fremtiden komme til at tilføre Island store Pengeværdier, hvad der fremgaar af, at der i November Maaned 1929 blev indført 127 levende Ræve til en Værdi af 71,280 Kroner. Der er jo saaledes foregaaet et betydeligt Omslag med Hensyn til Vurdering af den Skade eller Nytte, Ræven gør paa Island. I Stedet for som for faa Aar siden at udrydde den med Gift, søger man nu paa en human Maade at indfange Ungerne, hvilket jo er et stort Fremskridt,

der i sine Følger ogsaa vil komme Ørnen til gode og forhaabentlig redde den fra fuldstændig Udryddelse.

Min Viden om Havørnens Tiltagen paa Island i de sidste Par Aar støtter jeg rigtignok endnu kun paa 2 Meddelelser, jeg nylig har faaet, men disse har jeg til Gengæld Aarsag til at anse for at være fuldtud paalidelige. Landbrugskandidat Páll Zóphoniasson meddeler saaledes i »Morgenbladet« 6. August 1929, at han samme Sommer berejste Vestlandet og paa sin Rejse fik opspurgt, at der dette Aar havde ynglet 14 Par Havørne paa Vestlandet, og at det ogsaa var ham bekendt, at der flere andre Steder paa Island ynglede Ørne dette Aar. Dette er jo en betydelig Fremgang siden 1921, da der ialt kun ynglede 7 Par. I Slutningen af April 1930 fik jeg Besøg af en intelligent, ung Mand fra Dala-Syssel, Sigvaldi Indriðason fra Skarð, der nøje kender de Steder hvor Ørne yngler i Dala-Syssel. Denne Mand meddelte mig, at der i 1929 havde ynglet mindst 7 Par Ørne i Dala-Syssel, nemlig 4 Par paa Skarðströnd, 2 Par i Tjaldarhorn i Saurbæjarhrepp og 1 Par i Haukadal.

Eftersom Giftudlægning for det meste nu er ophørt eller betydelig indskrænket paa Vestlandet, er der al Sandsynlighed for, at de 14 Par Ørne, der ynglede 1929, ogsaa vil træffes ynglende i 1930 og endvidere rimeligvis flere af de Ørne, der udruddedes i 1922; det synes jo nemlig at være en ufravigelig Regel, at unge Havørne ikke er yngledygtige, før de er blevet 8 Aar gamle.

Som tidligere paavist er det Giftudlægning for Ræve, der har været den væsentligste Aarsag til Havørnens Tilbagegang paa Island. Ørnen kan ikke modstaa Fristelsen til at slaa ned paa Aadsler, naar de ligger aabenlyst fremme i det Terræn, som den flyver hen over. Som et Led i Bestræbelserne for at bevare Ørnen, har det i Aviserne flere Gange været foreslaaet at skjule forgiftede Ryper og andet forgiftet Aadsel i afsides liggende Kløfter, Huler og lignende Steder, saaledes at Ørnene ikke kan se det. Ræven derimod har en saa god Lugtesans, at den nok skal finde den udlagte Lökkemad, selv om den ligger skjult paa Steder, hvor flyvende Fugle ikke kan øjne den. Jeg vil haabe, at dette Forslag vil blive efterfulgt, som det fortjener, thi det vil sikkert have en gavnlig Indflydelse paa Havørnens Formerelse i de kommende Aar.